

ПРИЈЕДЛОЗИ ПОСЛОВНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ЗА МЈЕРЕ ЕКОНОМСКЕ ПОЛИТИКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ЗА 2014. ГОДИНУ

УВОД

У протеклом периоду 2013. године, анализирајући званичне податке о макроекономским креатњима Републике Српске и Босне и Херцеговине, може се уочити да је дошло до благог опоравка привреде, будући да су забиљежени позитивни трендови у кретању укупне привредне активности, у поређењу са истим периодом, или чак са цијелом прошлом, 2012. годином.

Наиме, реални раст БДП-а Републике Српске биљежи позитивне стопе у прва два квартала текуће године, у односу на овај период 2012. године. Стопа реалног раста БДП-а у првом тромјесечју износила је 0,9%, а у другом 1,3%. Охрабрујућа чињеница је и то да је у другом кварталу 2013. године реална стопа раста БДП-а укупне индустрије износила 7,1% (прерађивачке индустрије 10,1%), док је у истом периоду прошле година имала негативну стопу од 6,9%. Током 2013. године индустријска производња остварује раст, који је у периоду јануар-август 2013. године, износио 5,7%, у односу на исти период 2012. године, а у подручју прерађивачке индустрије производња је повећана за 6,2%, док је у прошлој години биљежен пад током цијеле године. Поред ових растућих трендова, у поређењу са 2012. годином, и спољнотрговинска размјена биљежи позитивна кретања, гдје је стопа извоза порасла за 6,2% и увоза 3,1%, што је утицало на смањење спољнотрговинског дефицита за 13,6% и повећање покривености увоза извозом, са 53,1% у 2012, на 58,2% у протеклом периоду 2013. године. Стопа незапослености је и даље на високом нивоу, иако је током осам мјесеци текуће године забиљежен мањи пад просјечног броја незапослених, од свега 0,8%. Анкетна стопа незапослености износи око 27%, док је административна, односно статистичка стопа незапослености у 2012. години била 39%.

Поред текућих показатеља кретања привредне активности, у овој анализи потребно је укључити и посматрати финансијске резултате пословања привредних друштава у 2012. години, у поређењу са ранијим годинама када је биљежен раст економске активности у Републици Српској, односно прије почетка свјетске економске кризе. Укупан приход остварен у привреди Републике Српске у 2012. години износио је 17,96 милијарди КМ, што је у односу на 2008. годину више за 1,66 милијарди КМ или 10,2%, док је у поређењу са 2005. годином, раст укупног прихода у 2012. години, износио 6,81 милијарду КМ или 61%.

Нето добит остварена у привреди Републике Српске у 2012. години износила је 874,45 милиона КМ, што је за 95,57 милиона КМ, односно 9,9% мање од остварене нето добити у 2008. години, а у поређењу са 2005. годином, нето добит остварена у 2012. години, већа је за 309,53 милиона КМ или 54,8%.

За разлику од нето добити која је имала тренд пада у 2012. години, у односу на 2008. годину, остварени нето губитак у 2012. години, повећан је у односу на 2008. годину. Нето губитак привреде Републике Српске у 2012. години, износио је 724,76 милиона КМ, што је за 220,51 милион КМ, односно 43,7% више у односу на 2008. годину. У поређењу са 2005. годином, раст нето губитка у 2012. години, износио је 195,64 милиона КМ или 37%.

Поред раста нето губитка у 2012. години, привреда је у протеклим годинама повећавала и степен задужености. Укупне обавезе привреде у 2012. години, износиле су 14,77 милијарди КМ, од чега на дугорочне обавезе отпада 5,59 милијарди КМ, а на краткорочне 9,18 милијарди КМ. У односу на 2008. годину, укупне обавезе су повећане за 5,29 милијарди КМ или 55,9%, дугорочне обавезе су веће за 2,51 милијарду КМ или за 81,4%, док раст краткорочних обавеза износи 2,83 милијарде КМ, односно 90,7%. У поређењу са 2005. годином, укупне обавезе у 2012. години повећане су за 8,98 милијарди КМ или за 155,4%. Повећање дугорочних обавеза износи 3,92 милијарде КМ или 234,8%, док раст краткорочних обавеза износи 5,06 милијарди КМ, односно 54,4%.

Како је у 2012. години, у односу на 2008. годину, дошло до веће стопе раста краткорочних обавеза у односу на стопу раста текуће имовине, у прошлој години дошло је до смањења нето обртног капитала, који је износио 204,76 милиона КМ, што је за 725,09 милиона КМ, односно за 78,0% мање у односу на 2008. годину.

Ови подаци указују да је стање у привреди и даље јако сложено и забрињавајуће, без обзира што су у 2013. години забиљежена позитивна кретања у производњи, извозу и укупној привредној активности, те је из тог разлога неопходно у наредном периоду, односно у 2014. години, усвојити мјере за побољшање пословног амбијента, како би се ови позитивни трендови наставили и остварио значајни раст у наредној години.

У складу са тим, пословна заједница РС инсистира да се у документ Економска политика РС за 2014. годину, као и у остале стратешке документе који су у поступку израде, а који се усвајају за дужи временски период, уграде мјере којима би се унаприједио пословни амбијент и подигла конкурентност домаће привреде, у правцу потпуне измјене радног законодавства и дефинисања мјера за растеређење привреде.

I. ПРИОРИТЕТНИ ЗАХТЈЕВИ ПОСЛОВНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ РС

Као и у претходним годинама, привредна заједница захтјева да се у 2014. години прихвате и реализују слиједеће мјере које ће унаприједити пословни амбијент и обезбједити растерећење привреде:

1. Доношење новог **Закона о раду**, који би био прилагођен тржишним условима привређивања и којим би се поједноставиле процедуре закључивања и отказивања уговора о раду, односно постигла већа мобилност радне снаге, повећала одговорност према преузетим обавезама и радника и послодавца, те смањило оптерећење привреде. Понуђена радна верзија Закона не нуди одговоре на наведене захтјеве, већ даје далеко лошија рјешења, па чак и у односу на постојећи Закон, те је неопходно активно укључивање свих ресорних министарстава и социјалних партнера у његову коначну израду, како би се постигла што квалитетнија рјешења.
2. Измјене **Закона о порезу на доходак**, у правцу враћања неопорезивог дијела дохотка и стопе пореза на доходак, као и укидања опорезивања дивиденде и удјела у добити, са циљем креирања повољнијег пословног амбијента и конкурентнијих услова привређивања у Републици Српској. Наведена измјена је предложена у циљу привлачења директних станих инвестиција. Наиме, у федерацији БиХ нема пореза на дивиденду, а предузећа која извезу више од 30% својих производа ослобођена су прве године плаћања пореза на добит. Садашње компаније које послују на територији цијеле БиХ „фризирају“ пословне резултате, тј. у Републици Српској приказују губитак, а у Федерацији БиХ добит. Такође, овим измјенама закона потребно је предвидјети и укидање обавезе плаћања пореза на доходак (капитални добитак) који се оствари приликом промета пољопривредног земљишта у случајевима када се промет врши с циљем укрупњавања пољопривредних газдинстава.
Потребно је обезбједити стабилност примјене законских прописа који регулишу порезе и доприносе, као гаранцију иностраним инвеститорима да се стопе пореза и доприноса неће мјењати у одређеном временском периоду (нпр. у наредних пет или седам година).
3. Измјене **Закона о дјечијој заштити**, са циљем системског рјешавања питања породилског боловања, односно обезбјеђивања да се послодавцима рефундација породилског боловања врши у бруто износу.
4. Једно од приоритетних питања, на чијем рјешавању инсистира пословна заједница, у погледу рада **контролних органа**, је преклапање надлежности општинских и републичких инспекција (дуплирање контрола). У наредном периоду већа пажња мора се посветити одређивању органа надлежних за контролу, откривање и санкционисање облика сиве економије и нерегистрованог обављања привредне дјелатности, са циљем елиминисања нелојалне конкуренције регистрованим и легалним привредним субјектима.
5. Рјешавање проблема **неликвидности фондова и привреде** (проблем рефундирања боловања). Према информацијама привредника, а на инсистирање Привредне коморе РС, Фонд за дјечију заштиту РС од почетка прошле године редовно измирује обавезе по основу рефундирања средстава уплаћених за породилска боловања. С друге стране, и даље истичу проблем рефундирања средстава од стране Фонда здравственог осигурања РС, те се мора инсистирати на изналагању рјешења овог проблема који значајно утиче на ликвидност привредних друштва. Један од приједлога је компензација дуговања, односно пребијање међусобних потраживања, како би привредним друштвима, која редовно измирују обавезе, било омогућено благовремено рефундирање од стране фонда, те је у том смислу неопходна стриктна примјена Закона о доприносима (привредно друштво које редовно плаћа доприносе за здравствено осигурање, мора редовно имати рефундирање боловања, јер досадашњом праксом Фонд и привредни субјекти нису равноправни).

Такође, у циљу рјешавања питања неликвидности неопходно је донијети одговарајућа законска рјешења (Закон о мултилатералној компензацији и Закон о роковима измирења новчаних обавеза).

6. Обезбједити **благовремену расподелу подстицајних средстава у привредни** (подстицаји за извоз, запошљавање незапослених лица и приправника, подстицаји у пољопривреди). Додатно, током 2014. године, радити на изради Закона о подстицајима, којим би било рјешено питање свих подстицаја, а кроз чију реализацију би било омоћено и квалитетно функционисање робних резерви. Такође, убразити активности на креирању регистра свих подстицаја који се додјељују привреди Републике Српске.
7. **Реформа јавне управе** у циљу постизања веће ефикасности, ефективности и економичности, кроз рационализацију администрације, која у коначности мора резултирати смањењем јавне потрошње. У том слислу потребно је дефинисати јасне циљеве, план и мјерљиве резултате проведене реформе, а плате у јавном сектору, односно у ванпривреди треба везати за плате у привреди, те ефекте рационализације администрације усмјерити у привреду.
8. Приступити **реструктурирању јавних предузећа** са циљем обезбјеђивања њиховог ефикасног управљања и успјешног пословања, како би се иста ставила у пуну функцију развоја привреде и Републике Српске.
9. Законским рјешењима уредити област **тржишта капитала** са циљем смањења накнада регулатора и других институција на тржишту капитала и постизања већег степена њихове функционалности, како би се узели у обзир интереси свих учесника и дефинисала коначна рјешења у општем интересу. У том смислу, неопходно је анализирати потребу успостављања јединственог супервизора у Републици Српској, сходно закључку Народне скупштине РС, објављеном у Сл. гласнику РС, бр. 85/13 од 4. октобра 2013. године.
10. **Извршити централизацију капиталних инвестиција у Републику Српску**, са циљем израде јединствене базе свих планираних инвестиција које се финансирају из јавног сектора (јавна предузећа), и реализовање истих уз максимално ангажовање домаћих ресурса (финансијских, оперативних, кадровских и свих осталих расположивих капацитета). Наиме, са циљем значајнијег **укључивања домаћих привредних капацитета** у задовољавање потреба јавних предузећа и кориштења ових средстава, потребно је да Влада Републике Српске направи обједињен биланс потреба предузећа и других институција из јавног сектора (за 2014. и 2015. годину), те исти достави Комори, како би се на свеобухватан начин сагледале могућности укључивања домаћих привредних субјеката у реализацију планираних активности јавног сектора.

II. ПРИЈЕДЛОЗИ МЈЕРА ЗА ЕКОНОМСКУ ПОЛИТИКУ РС ЗА 2014. ГОДИНУ

II.I Приједлози који захтјевају измене прописа и друге мјере на нивоу Републике Српске

- Измјена **Закона о порезу на непокретности** у смислу усвајања јединствене стопе пореза уместо прописаног распона од 0,05-0,5%, који даје могућност општинама да усвајају стопу према својим потребама и наплаћују различит износ пореза за исту тржишну вриједност имовине. Важеће законско рјешење не иде у прилог привредницима и новим инвеститорима будући да не постоји извјесност у погледу висине износа пореза који требају платити, с обзиром да општине стопу усвајају за сваку буџетску годину. Такође, као једну од могућности, потребно је размотрити увођење диференциране стопе пореза за становништво и привреду, која би подразумевала нижу стопу обрачуна пореза на непокретности за привреднике.
- Измјене прописа који регулишу област затварања привредних друштава са циљем убрзања и поједностављења процедуре затварања привредних друштава (Закон о ликвидацији), као и у случају промјене облика организовања из друштва са ограниченом одговорношћу у форму самосталног предузетника.
- Реформа рада правосуђа са циљем убрзања рјешавања привредних спорова и благовремене наплате потраживања која се намирају путем судских поступака. Неэффектно и споро правосуђе које привредне спорове рјешава и по неколико година, онемогућава привредним друштвима да у адекватним временским роковима дођу до својих средстава, чиме се угрожава њихово редовно пословање и смањује извјесност у наплати потраживања. Посебан проблем представљају ситуације у којој дужници, након покренутог поступка на суду, привредно друштво и сву имовину препишују на друга лица како би избјегли одговорност за своја дуговања и онемогућили намирње потраживања онима којима дугују.
- **Робне резерве** - С обзиром да је реално очекивати да ће и у наредном периоду долазити до значајних поремећаја у понуди и тражњи пољопривредних и прехрамбених производа, за регулисање ових поремећаја у буџету Републике Српске потребно је планирати најмање 20 милиона КМ. У циљу ефикаснијег дјеловања робних резерви, потребно је постојећу јединствену листу производа раздвојити на листу стратешких производа и листу стабилизационих производа, која би имала мањи број производа за интервентно дјеловање него што сада има јединствена листа.

II.II Приједлози мјера који захтјевају измене прописа на нивоу БиХ и друге мјере

- Измјенити **Закон о царинској политици БиХ** у дијелу који се односи на банкарске гаранције како би се исте замијениле са другим средствима обезбијеђења ризика.
- Размотрити могућност и измјенити **Закон о порезу на додату вриједност БиХ**, у правцу пролонгирања обавезе плаћања ПДВ са 10. на 20. у мјесецу за претходни мјесец, или по реализацији фактуре, тј. након наплате потраживања.
- Убрзати активности на усвајању новог **Закона о јавним набавкама БиХ**, или приступити измјенама важећег, у смислу ослобађања привредних друштава обавезе прибављања потребне документације за учешће на тендерима и другим конкурсима, тако да исту прибављају надлежне институције по службеној дужности, а у циљу смањења административних трошкова који директно оптерећују произвођаче. Такође, предлагемо да се у наредном периоду направи план потреба, односно испита интерес јавних предузећа за наредну годину како би се домаћа привредна друштва могла припремити за учешће на овим тендерима, те да се на тај начин обезбиди веће учешће домаћег производа и услуга у овим поступцима. У пракси проблем представља и постојање обједињене набавке, нпр. за производе из пекарства, прераде воћа и

поврћа, месне индустрије и др., тако да на оваквим тендерима предност имају и обично се јављају трговинске организације. Суштина је да за веће количине појединачних роба, тендер треба имати лотове, а за мање количине обједињену набаку.

- Неопходно је наставити активности на реализацији споразума ЦЕФТА и Споразума о међусобном признавању сертификата за биљне производе потписаног између Р. Србије и БиХ, анализирати последице приступања Р. Хрватске ЕУ, утврдити повећање квота за бесцарински извоз у земље ЕУ (риба, вино и шећер) и квота за бесцарински увоз стоке, меса и месних прерађевина, стварањем предуслова за извоз производа животињског поријекла у земље ЕУ (регулатива, оспособљавање – сертификација лабораторија за контролу), квалитетнијим радом контролних органа при увозу производа, увођењем диференциране стопе ПДВ за најбитније прехранбене производе и репроматеријале у пољопривреди, те измјенама регулативе у вези са заштитом домаће производње од прекомјерног увоза, како би институције на нивоу БиХ у већој мјери биле у функцији сервиса привредним субјектима. Према важећој регулативи, све податке у доказивању оправданости предложених мјера заштите требају обезбиједити привредни субјекти и њихова удружења, што је апсурдно јер се сви подаци за доказивање налазе у институцијама БиХ и институцијама држава из којих се роба увози (примјер: у поступку доказивања постојања дампинг цијене неког производа, привредна друштва или удружења из РС/БиХ, требају да траже податке о реалној цијени производње тог производа од државних институција земље из којих се производ увози).
- Размотрити могућност да се граничном прелазу у Новом Граду (Нови Град – Двор), врати статус међународног граничног прелаза друге категорије у друмском саобраћају.

III. ЗАХТЈЕВИ ПОСЛОВНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ ПО СЕКТОРИМА ПРИВРЕДЕ

1. ЗАХТЕЈВИ ПОСЛОВНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ У ПРЕРАЂИВАЧКОЈ ИНДУСТРИЈИ

С обзиром да је прерађивачка индустрија, односно укупна индустрија носилац развоја економије и привреде једне земље, пословна заједница захтјева да се кроз документ Економска политика РС за 2014. годину, као и кроз Стратегију и политику развоја индустрије Републике Српске за период 2014.-2018. година дефинишу мјере које ће унаприједити овај сектор и обезбједити већу конкурентност извозних сектора наше привреде. У вези са тим, а поред већ наведених приоритетних захтјева, попут доношења новог Закона о раду, измјене Закона о порезу на доходак, као и измјене Закона о доприносима, итд., захтјевамо сљедеће подстицајне мјере:

- Наставити са реализацијом мјера подршке извозу од стране Владе РС, уз **повећање износа субвенција за подстицај извоза**. Иако се ова врста подршке извозним секторима од 2011. године додјељује по принципу пројектног финансирања, у оквиру субвенција за подстицај и развој привреде, пословна заједница константно истиче потребу да се изврше одређене измјене овог начина финансирања. У том смислу, потребно је обезбједити да се критериј који се односи на остварени извоз бодује већим бројем бодова у односу на критериј који се односи на пројекат, те да на тај начин веће учешће у подстицајима има остварени извоз и припреме за извоз у односу на инвестиције, тј. пројекте. Иако су критерији за додјелу субвенција за подстицај привреде у 2013. години у том смислу побољшани и извоз је третиран једнако као и пројекти, привредници сматрају да би акценат требао да буде искључиво на оствареном извозу. Наиме, прерађивачка индустрија као радно интензивна дјелатност, која запошљава највећи број радника и остварује највећи извоз, уз подршку кроз повећање средстава за подстицај извоза, оствариће повећање производње за извоз и створити претпоставке за додатно запошљавање. Акционим планом за реализацију Стратегије и политике развоја индустрије Републике Српске за период 2014.-2018. година, која је у процесу израде, предвиђено је да се у 2014. години додјеле субвенције за подстицај и развој привреде у износу од 25 милиона КМ. Пословна заједница очекује да ће ова средства бити предвиђена Буџетом РС за 2014. годину, те да ће исплата истих бити реализована у првој половини године, а не крајем године, као што је то био случај до сада.
- Обезбједити значајнија средства за **развој нових производа, те пружити подршку увођењу нових технологија кроз набавку савремене опреме**, у циљу јачања нивоа трансфера технологија, истраживања, развоја и иновативне дјелатности у функцији извоза, чиме би се постигла већа конкурентност домаћих привредних субјеката. Износ ових средстава се смањује у последњих неколико година, тако да су у овом тренутку та средства, која додјељује Министарство науке и технологије, безначајна. Такође, потребно је обезбједити и успоставити већу сарадњу пословне и академске заједнице, у циљу увезивања науке и праксе, чиме би се створили предуслови за развој технолошких процеса у предузећима, као и запошљавања стручних кадрова у привреди.
- Систем школовања прилагодити реалним потребама прерађивачке индустрије и привреде, усклађивањем и прилагођавањем наставних програма новим технологијама и потребама тржишта рада. Када је у питању тржиште рада привредници истичу проблем проналаска и запошљавања оспособљеног, стручног кадра, што још једном указује на потребу успостављања јаче везе између реалног сектора и образовања.
- Имајући у виду чињеницу да је увођење стандарда квалитета битан предуслов за наступ на иностранним тржиштима, посебно на тржишту ЕУ, неопходно је у 2014. години, обезбједити

подстицаје, односно **средства за стимулисање увођења система квалитета** у привредним друштвима Републике Српске, са циљем повећања конкурентности истих.

- Увести подстицајне мјере за запошљавање у индустрији, у смислу да се послодавац за свако новоотворено радно мјесто у индустрији, за прву годину, ослободи плаћања пореза на доходак. Надаље, средства намијењена подстицајима за запошљавање требају бити доступна послодавцима током цијеле године, а не временски ограничена кроз рокове утврђене у јавним конкурсима.
- Иако Инвестиционо развојна банка Републике Српске обезбјеђује кредите за привреду под нешто повољнијим условима у односу на комерцијалне банке, потребно је обезбиједити још **повољнија кредитна средства за основна и обртна средства** прерађивачкој индустрији, са становишта мањих каматних стопа, једноставније и брже процедуре добијања истих, као и дужих рокова отплате. Такође, обезбиједи субвенције на камате за кредите којима се финансира припрема извоза.
- Развој индустрије РС базирати на ресурсима и потенцијалима којима располаже Српска, с циљем да се управо ти ресурси и потенцијали у свом пуном капацитету ставе у функцију развоја. Прије свега, овдје се мисли на природне ресурсе, али и на развој базе индустрије.
- С обзиром да је трошак електричне енергије препознат од стране анкетираних привредних друштава у сврху израде Стратегије и политике развоја индустрије Републике Српске за период 2014.-2018. година, као један од највећих трошкова у пословању привредних субјеката, потребно је пружити подршку прерађивачкој индустрији кроз **смањење цијене енергената**, прије свега електричне енергије. Такође, када су у питању тарифе комуналних услуга у индустрији, потребно је исте изједначити са нивоом који плаћају физичка лица. Привредна друштва која рационално користе енергију (енергетска ефикасност) требају имати субвенцију из фонда који прати ову област (Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност).

2. МЈЕРЕ ИЗ СЕКТОРА АГРОИНДУСТРИЈЕ

- **План новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села** - Због вишегодишњих посљедица временских неприлика, произвођачи хране биће у тешкој позицији и у 2014. години, те би за подстицаје у наредној години требало издвојити 8,0%, колико је и предвиђено у Стратегији средњорочног развоја пољопривреде. Имајући у виду тешку финансијску ситуацију у Републици Српској, као и у другим земљама у окружењу и шире, тј. реалне могућности издвајања за подстицаје у пољопривреди, предлагемо да се за новчане подстицаје планира 6,0% изворних прихода Буџета, као што је предвиђено у Закону о новчаним подстицајима. Овај износ подстицаја би, уз постојање посебне кредитне линије ИРБ-а за откуп пољопривредних производа с каматном стопом до 4,0%, затим кредитне линије за дугорочне и краткорочне пласмане у пољопривреди с повољнијом каматном стопом него у комерцијалним банкама, те уз предвиђене промјене у политици новчаних подстицаја од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде у погледу приоритета, у значајној мјери поправило конкурентску позицију наших произвођача.
- **Новчани подстицаји и усмјеравање средстава за подстицаје у сектору пољопривреде, рибарства, прехранбене и дуванске индустрије** - Имајући у виду да су обавезе из 2012. године, измирене већ средином 2013. године, те да се достиже редовност исплата подстицаја у овој години, потребно је и у 2014. години, обезбиједити редовност исплате подстицаја, као и планирање и реализацију права по овом основу, искључиво у висини средстава која буду планирана у Буџету РС. Што се тиче усмјеравања средстава у 2014. години, уз уважавање начела профитабилности улагања, приоритет требају бити директне мјере у циљу повећања обима, асортимана и квалитета производа и виших фаза производње, што ће допринијети јачању конкурентске способности произвођача и смањењу робног дебаланса (смањење увоза и повећање извоза). У реализацији ових циљева, потребно је прије свега наставити започете

активности у вези са: наводњавањем и улагањем у пројекте отклањања ризичних тачака на хидромелиорационим системима, затим формирањем репроцентара у говедарству и свињарству, пројекту набавке 3.000 грла стеоних јуница, те задржати посебну кредитну линију ИРБ-а уз каматну стопу до 4,0% за финансирање откупа пољопривредних производа. Од досадашњих врста подстицаја, а до израде Закона о новчаним подстицајима, треба задржати мјеру „плавог дизела“, регрес за минерално ђубриво, премије или регресе при регулисању тржишних вишкова пшенице и других производа, те друге врсте подстицаја из Правилника, о чему ће се привредници моћи непосредно изјашњавати у активностима предлагања Плана и Правилника о новчаним подстицајима за 2014. годину.

• **Стратешки документи, развојни програми и нормативна регулатива:**

- Извршити анализу ефеката важећих стратешких докумената у циљу доношења нове Средњорочне стратегија развоја пољопривреде и села или Програма аграрног и руралног развоја Републике Српске за период 2014-2020. године, с обзиром да садашњи стратешки документи важе до 2015. године. Такође, треба извршити анализу постојећих развојних програма, као што је Програм унапређења производње меркантилне пшенице у Републици Српској у периоду од 2011. до 2016. године, Програм за унапређење производње и прераде индустријског биља у Републици Српској и Програм узгоја говеда у Републици Српској, у циљу отклањања уочених проблема и предузимања додатних мјера за реализацију постављених циљева.
- Усвојити Програм континуиране контроле плодности земљишта регистрованих пољопривредних газдинстава, као претпоставке правилне употребе ђубрива и повећања производње по јединици површине.
- Усвојити нови Закон о новчаним подстицајима аграрног и руралног развоја Републике Српске, у коме ће се на дужи период, у складу са буџетским оквиром за финансирање подршке аграрног и руралног развоја у стратешким документима, утврдити врсте и висина подстицаја, услови реализације, контрола реализације средстава и други битни елементи. Наиме, питања висине средстава која се издвајају за новчане подстицаје, регулисана су у Средњорочној стратегија развоја пољопривреде и села за период 2006-2015. година и Законом о обезбјеђењу и усмјеравању средстава за подстицање развоја пољопривреде и села из 2002. године. Структура финансирања према основној намјени (текуће субвенције, инвестиције и рурални развој) одређује се годишњим Плановима за новчане подстицаје, које усваја Влада РС, а сва друга питања: врсте, висина, услова остваривања, контроле и др., регулисана су годишњим правилницима које доноси Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде.
- Извршити измјене и допуне Закона о пољопривредним задругама у правцу квалитетнијег рјешавања питања задружне имовине и редефинисање принципа на којима задруге послују. У измјенама овог закона (Сл. гл. РС, бр. 78/11) јасније је дефинисана имовина задруга и спречавање њеног одузимања, али су проблеми и даље присутни, јер и у ситуацијама гдје није споран титулар тј. власништво пољопривредних задруга није могуће укњижити власништво у складу с чланом 47. Закона.
- Имајући у виду да се у интересу заштите животне средине, у привредним друштвима требају што прије увести системи за пречишћавање отпадних вода, предлагемо да се из средстава прикупљених по основу отпадних вода дио средстава издвоји за суфинансирање трошкова увођења система за пречишћавање вода, процентуално у односу на укупне трошкове.
- Усвојити Правилник о декларисању свјежег и смрзнутог меса или извршити измјене и допуне важећег Правилника о декларисању хране у коме су обухваћени само упаковани производи (храна). За регулисање овог питања постоје вишегодишњи захтјеви фармера (правних и физичких лица и самосталних удружења), као и одређеност у МПШВ-е да се Правилник донесе.

- Преиспитати нормативну регулативу у погледу обавеза издавања ВС образаца. Наиме, према важећем Закону о ветеринарству у Републици Српској овим обавезама подлијежу „сви производи који дјелимично или у цјелини потичу од животиња“, чиме је непотребно обухваћено много више производа него у другим земљама у којима је прописан проценат (нпр. до 3,0%). Због тога је у пракси у суштини онемогућено досљедно поступање по Закону, па се обрасци издају „бјанко“ без извршене контроле, што у коначности доводи до корупције. Оваква пракса штетна је како са аспекта произвођача, тако и са аспекта потрошача, али и контролних органа, те се промјеном регулативе мора изнаћи рјешење за ове појаве,
- Ријешити проблем у вези примјене Одлуке о одређивању лабораторија за испитивање узорака узетих у сврху службених контрола (Сл. гл. РС, бр. 49/13 од 13.06.2013. године). Овом одлуком одређена су три института који ће вршити испитивање узорака узетих у сврху службених контрола хране од стране надлежних инспектора и то: ЈУ ветеринарски инстиут РС „Др васо Бутозан“, ЈУ Инстиут за јавно здравство РС и Пољопривредни институт РС, Бања Лука. На самом почетку примјене Одлуке, а према информацијама из привредних друштава, поједини надлежни инспектори на основу писане инструкције достављене од стране главног инспектора, одредбе Одлуке примјењују на све узорке хране, чиме је дошло до значајног пада пословних активности и финансијских губитака у привредним друштвима која су регистрована за ову врсту дјелатности. У настојањима да се овај проблем ријешити, Комора је упутила допис министру пољопривреде, шумарства и водопривреде, али проблем још увијек није ријешен.
- Правилник о садржају и начину вођења Централног регистра и Правилник о садржају и спровођењу општих и специфичних услова хигијене хране. У приједлогу измјена и допуна Правилника о Централном регистру, усвојени су приједлози привредника. У вези са Правилником о садржају и спровођењу општих и специфичних услова хигијене хране, у задњим предложеним измјенама и допунама нису уважени вишегодишњи приједлози привредника. Након два одржана састанка и закључка да привредници и даље остају при првобитним приједлозима, активности у МПШВ-е су у току. На задњем састанку представника пекарске индустрије у МПШВ-е, закључено је да се уваже одређени приједлози привредника, те да се до средине идуће године направи Правилник о хигијени хране у коме ће бити обухваћене све гране привређивања и ријешити спорна питања, јер неће бити ни обухваћена у правилнику.

3. ПРИЈЕДЛОЗИ ИЗ СЕКТОРА ГРАЂЕВИНАРСТВА И ИГМ, УСЛУЖНИХ И КОМУНАЛНИХ ДЈЕЛАТНОСТИ

- Пратити креирање и реализацију подзаконских аката (правилника и уредби) који прате Закон о уређењу простора и грађењу.
- Измјенити Закон о порезу на непокретности, у дијелу који се односи на објекте у изградњи по узору на законско рјешење у Србији, тако да се порез на непокретности не плаћа на оне непокретности које су, у складу са прописима о рачуноводству и ревизији, у пословним књигама обвезника евидентирание као залихе (недовршена производња и готови производи), искључиво намијењене даљој продаји.
- Размотрити и иницирати измјене правилника из области противпожарне заштите са циљем обезбјеђивања њихове примјене у пракси у складу са реалним могућностима на терену (подземне гараже).
- Потребно је веће ангажовање домаћих привредних друштава на пословима који се финансирају из средстава јавног сектора, било да се ради о републичком или локалном нивоу, те у том

смислу централно планирати и управљати јавним инвестиције које се финансирају из јавног сектора, а велике пројекте дијелити на мање Лотове, у складу са могућностима домаћих привредних друштава.

- Инсистирати на досљедној примјени и контроли поштовања прописа из области грађевинарства како би се сва привредна друштва, домаћа и страна, која се баве извођењем радова у грађевинарству довела у равноправан положај.
- Креирати стимулативне/подстицајне мјере за куповину првог стана, а што би значило конкретну подршку интензивирања станоградње.
- Обезбједити оспособљавање и акредитацију испитних лабораторија.
- Унаприједити сарадњу и координацију са јединицама локалне самоуправе у смислу јединственог тумачења и примјене прописа органа јединаца локалне самоуправе, посебно када су у питању наплате ренти, накнада за уређење градског грађевинског земљишта, такси и других намета.

4. ПРИЈЕДЛОЗИ МЈЕРА ИЗ СЕКТОРА ТРГОВИНЕ, ТУРИЗМА И УГОСТИТЕЉСТВА

- Инсистирати на имјени Закона о ПДВ-у, у правцу дефинисања „извоза у туризму“ кроз ослобађање, односно смањење стопе ПДВ-а, користећи искуства у земљама у окружењу, нпр. Хрватске.
- Инсистирати на усвајању одређених мјера заштите домаћих трговаца, кроз давање повољнијих кредитних аранжмана, јачање конкурентности мале трговине, улагања у знање и развој, увезивање домаћих трговаца у ланце и стварање јаког субјекта, који би био равноправан партнер великим трговачким ланцима. Наглашавамо да је мала трговина потребна због неравномјерне насељености и развијености Републике Српске, као и снабдјевања слабије покретног становништва.
- У сектору руралног туризма комбиновати стимулације у пољопривреду са стимулацијама у туризму. У складу с тим, неопходно је повећати стимулације у туризму за оне субјекте у руралном туризму који ће своје пољопривредно и шире економско газдинство, властите прехранбене производе, пића и друге услуге продавати као туристички производ.
- У циљу подстицања развоја појединих пружаоца услуга у области туризма и угоститељства, са акцентом на пружаоце услуга у сеоском туризму, иницирати дјелимичне измјене постојећег правног оквира, на начин да се регистрована сеоска домаћинства ослободе обавезе пријављивања чланова домаћинства у смислу запослених радника, контроле и наплате доприноса, те обавезе регистрација промета преко фискалне касе. Неопходне су и измјене законских и пратећих подзаконских аката из области опорезивања, а у смислу увођења пореских олакшица за обвезнике уписа у Регистар АПИФ-а, тј. ослобађање од плаћања пореза на доходак на одређени временски период, нпр. двије године или смањење пореске стопе.
- У оквиру подстицајних средстава Министарства трговине и туризма РС за финансирање пројеката из области туризма дефинисати модел стимулисања организованог доласка туриста из других земаља, тј. уколико туристичка агенција организовано доведе групу туриста која борави у Републици Српској најмање три дана, тада се за сваког регистрованог туристу агенцији исплаћује једнократни финансијски стимуланс, који се остварује презентовањем неопходне документације.

5. ПРИЈЕДЛОЗИ МЈЕРА ИЗ СЕКТОРА ОСИГУРАЊА

- У циљу стимулације и подршке развоју осигурања живота и спречавању одлијевања дијела премије у Федерацију БиХ и државе у окружењу, иницирати измјену пореског система у правцу увођења пореских олакшица код осигурања живота.
- Иницирати измјене закона који предвиђају разна давања и обрачун доприноса на премију осигурања, као што су: Закон о шумама, Закон о заштити од пожара, с обзиром на потребу да се исти ускладе са Законом о друштвима за осигурање. Осигуравајућа друштва послују на другачијим принципима. Друштва управљају премијом осигураника и обавезни су дио премије, који је

намијењен за штете, држати у фондовима и са њима управљати. Само дио премије осигурања, у просјеку око 30% од бруто премије, може служити за покривање трошкова пословања. Тај дио бруто премије може бити оптерећен другим давањима и може бити основица за „нешто” што „треба да се плати”.

- Законом о противградној заштити („Сл. гл. РС“, бр.: 39/03 и 110/08) и Одлуком о висини накнаде за финансирање система противградне заштите („Сл. гл. РС“, бр.: 16/10), накнада за противградну заштиту обрачунава се и исплаћује у висини 0,1% од укупног прихода оствареног по завршном рачуну за претходну годину. Према тачки VI ове одлуке, накнаду за финансирање система противградне заштите плаћају правна лица чија је дјелатност осигурање и реосигурање имовине и лица. Стога, друштва за осигурање предлажу да основица за обрачун накнаде чини само дио пословног прихода (режијски додатак) по основу уговора о осигурању имовине по којима је уговорено ношење ризика од временских непогода-града и по регионалном принципу, гдје ризик постоји, те предузети активности у том смислу.
- Иницирати измјене и допуне Закона о посредовању у осигурању („Службени гласник Републике Српске“, број: 17/05, 64/06 и 106/09), у циљу спречавања нелојалне конкуренције и уређења тржишта осигурања кроз забрану (ограничење) посредовања у обавезном осигурању.
- Иницирати измјене и допуне Закона о безбједности у саобраћају на путевима Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број: 63/11), у правцу постизања већег степена контроле у станицама за технички преглед, а с циљем спречавања нелојалне конкуренције.

6. ПРИЈЕДЛОЗИ ИЗ СЕКТОРА ЕНЕРГЕТИКЕ

- До момента отварања тржишта електричне енергије, које је планирано од 01.01.2015. године, потребно је да се 2014. година искористити за квалитетну организациону и техничку припрему, тако да се добије јефтинија електрична енергија и квалитетнија испорука електричне енергије.
- Сектор енергетике, који је ослоњен на ресурсе Републике Српске, мора кроз свој рад осигурати добит која би се дијелом пласирала у индустрију и на тај начин утицала на цјелокупни привредни развој РС. Надаље, овај сектор кроз властите инвестиције може и мора квалитетно запослити привредна друштва из других сектора, како би се успјешно увезала привредна активност већег броја привредних друштава и постигао заокружен циклус привређивања.

7. ПРИЈЕДЛОЗИ ИЗ СЕКТОРА САОБРАЋАЈА И ВЕЗА

- Кроз Економску политику РС за 2014. годину, морају се дефинисати и убрзати активности на реструктурирању и реформисању транспортног система РС, прије свега жељезничког и поштанског саобраћаја, с обзиром да у процесима преласка на тржишне услове привређивања значајно каснимо у односу на земље ЕУ, па и земље окружења. Због тога, Влада РС треба да оспособи транспортни систем (жељезница, пошта) за самосталан наступ на тржишту, на принципу комерцијалног интереса, који ће сносити одговорност за остварене резултате пословања. Такође, потребно је уредити и законодавство, односно на основу Европских директива прилагодити законодавство тржишном концепту пословања. У наредном периоду очекује се да ће, поред Хрватске, и Србија, те Црна Гора у 2014. години отворити своје тржиште за стране операторе, што значи да се јасним корацима кроз ЕП мора дефинисати и помоћи свим транспортним системима да се реформишу, како би спремни ушли у тржишну утакмицу.
- Потреба је дефинисати „јачање јавног превоза путника“ и то увођењем субвенција за организовање јавног превоза како би се „стимулисало кориштење јавног превоза од стране грађана“. Имајући у виду тежак материјални положај привредних друштава из области саобраћаја, у наредном периоду морају се предузети мјере подршке овом сектору, како би се сачувала функција саобраћаја и

запосленост у овој грани, а у циљу повећања квалитета саобраћајних услуга, заштите животне средине, као и повећања безбједности саобраћаја.

- Обезбједити већи степен поштовања прописа у области саобраћаја од стране свих субјеката на које се прописи односе и оних који те прописе спроводе.
- Инсистирати на креирању услова на нивоу БиХ који ће превозницима у јавном превозу путника омогућити олакшице и дјелимично ослобађање плаћања акциза за нафту и нафтне деривате тако да се уведе растерећење по литри горива;
- При увозу половних возила у сврху обављања јавног превоза путника неопходно је ослободити плаћања царине или креирати рјешење којим би се превозници ослободили плаћања царина кроз поврат ПДВ-а;
- Стимулисати обнављање возног парка еколошки прихватљивијим возилима.
- Израда **Студије јавног превоза путника Републике Српске** са циљем рационализације постојећих редова вожње у Републици, те пројектовања потребног броја редова вожње који ће на адекватан начин задовољити потребе корисника услуга јавног превоза.

8. ПРИЈЕДЛОЗИ СЕКТОРА ИНФОРМАЦИОНО КОМУНИКАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА–ИКТ

Пословни субјекти из сектора ИТ технологија захтјевају да се у документ Економска политика и Буџет РС за 2014. годину дефинишу мјере које ће омогућити развоја ИКТ сектора, те развој електронског пословања у Републици Српској, кроз усклађивање законске регулативе и мјере подршке за развој информационог друштва Републике Српске и повећање конкурентности привреде већом примјеном информациононих технологија. У вези са тим приједлози пословних друштава овог сектора су:

- Да се у Економској политици Републике Српске за 2014. годину дефинише као један од циљева развој индустрије информационо-комуникационих технологија.
- Такође, дефинисати које министарство ће бити задужено за праћење развоја и активности ИКТ индустрије, као и мјере подршке привредним друштвима и предузетницима који производе софтверска рјешења и улажу у истраживање и развој (подстицаји, пореске олакшице, подршка промоцији на међународним сајмовима и др.), те у том смислу у Буџету Републике Српске, предвидјети средства финансијске подршке ИКТ сектора.
- Обавезати Републички завод за статистику да развије и примјени методологију прикупљања и обраде статистичких података о привредним друштвима и предузетницима у ИКТ индустрији (број субјеката, запосленост, приходи, извоз, добит). То ће омогућити креирање стратегије и мјера подршке који утичу на степен развоја, конкурентност, ефикасност и продуктивност овог сектора привреде.
- Обавезати Агенцију за информационо друштво Републике Српске да обезбједи доношење свих подзаконских аката који дефинишу е-пословање, те да Министарство правде Републике Српске, у сарадњи са Агенцијом за информационо друштво Републике Српске координира активности на измјенама законских прописа (материјално и процесно право) који су неопходни за потупну примјену електронског пословања у привреди.